

Bryssel XXX
[...] (2014) XXX

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Työterveyttä ja -turvallisuutta koskevasta EU:n strategiakehyksestä kaudelle 2014–2020

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

Työterveyttä ja -turvallisuutta koskevasta EU:n strategiakehyksestä kaudelle 2014–2020

1. JOHDANTO – NYKYTILANNE

Turvallisen ja terveellisen työympäristön takaaminen EU:n alueen yli 217 miljoonalle työntekijälle on Euroopan komissiolle strateginen tavoite, johon se pyrkii läheisessä yhteistyössä jäsenvaltioiden, työmarkkinaosapuolten sekä muiden EU:n toimielinten ja elinten kanssa. Koska työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen kohdistuvat riskit ovat pääosin samankaltaisia eri puolilla EU:ta, unioni voi auttaa jäsenvaltioita vastaamaan tällaisiin riskeihin tehokkaammin ja varmistaa yhdenmukaiset toimintaolosuhteet kaikkialla EU:n alueella. Tästä tehtävästä on määrätty perussopimuksessa¹, jolla annetaan unionille jaettu toimivalta tukea jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja hyväksyä direktiivejä työympäristön parantamisen vähimmäisvaatimuksista työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi.

EU:n työterveys- ja työturvallisuustoimia on toteutettu vuosien kuluessa strategiakehyksessä, johon sisältyy kaksi keskeistä osa-aluetta:

1. laaja EU:n säännöstö, joka kattaa merkittävimmät työperäiset riskit ja tarjoaa yhteiset määritelmät, rakenteet ja säännöt, joita jäsenvaltiot voivat mukauttaa kansallisiin olosuhteisiin sekä
2. vuosina 1978–2002 toteutetut monivuotiset toimintaohjelmat sekä vuosina 2002–2006 ja 2007–2012 sovelletut unionin strategiat, joilla määritettiin painopistealoja ja yhteisiä tavoitteita, muodostavat kehyksen kansallisten politiikkojen yhteensovittamiselle ja edistävät kokonaisvaltaista ennaltaehkäisevää lähestymistapaa. Kauden 2007–2012 strategian tuloksena 27 jäsenvaltiota on laatinut kansalliset strategiansa.

Riskien torjuminen sekä turvallisempien ja terveellisempien työolosuhteiden edistäminen on ratkaisevan tärkeää työn laadun ja työolojen parantamiseksi mutta myös kilpailukyvyyn kehittämiseksi. Työntekijöiden pitäminen terveinä parantaa suoraan ja mitattavasti tuottavuutta sekä auttaa parantamaan sosiaaliturvajärjestelmien kestävyyttä. Vakavien työtapaturmien ja ammattitautien ehkäiseminen sekä työntekijöiden terveyden vaaliminen koko työiän ajan ensimmäisestä työpaikasta lähtien edistää työssä pysymistä ratkaisevasti. Tätä kautta voidaan vastata väestön ikääntymisen aiheuttamiin pitkän aikavälin haasteisiin älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun Eurooppa 2020 -strategian mukaisesti². Työn laadun parantamista korostetaan erityisesti seitsemännessä työllisyyden suuntaviivassa. Työllisyyspaketissa³ painotettiin, että työolosuhteiden kohentaminen vaikuttaa myönteisesti tuottavuuteen ja kilpailukykyyn.

Työterveyteen ja -turvallisuuteen sijoittaminen edistää työntekijöiden hyvinvointia ja on kustannustehokasta. Tuoreiden arvioiden mukaan työterveys- ja työturvallisuusinvestoinneilla voi olla korkea, keskimäärin 2,2 pisteen⁴ tuottosuhde. Vaihteluväli on 1,29–2,89 pistettä⁵.

¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 151 ja 153 artikla.

² KOM(2010)2020 lopullinen ja COM(2014) 130 final.

³ COM(2012) 173 final.

⁴ Kansainvälinen sosiaaliturvajärjestö (ISSA), *The return on prevention: Calculating the costs and benefits of investments in occupational safety and health in companies*, <http://www.issa.int>

⁵ BenOSH, *Socio-economic costs of accidents at work and work-related ill health*, <http://ec.europa.eu/social>

Vuosien 2007–2012 työterveys- ja työturvallisuusstrategian arvioinnin tulokset⁶ vahvistavat työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan EU:n poliittisen strategian arvon ja osoittavat, että sidosryhmät antavat voimakkaan tukensa EU-tason strategisen lähestymistavan jatkamiselle. Arvioinnissa tulee voimakkaasti esiin tarve tarkistaa tavoitteita, painopisteitä ja työmenetelmiä niin, että EU:n poliittista kehystä voidaan mukauttaa työelämän muutoksiin sekä uusiin ja kehittyviin riskeihin.

Komissio käynnisti vuonna 2013 julkisen verkkokuulemisen⁷ selvittääkseen sidosryhmien näkemyksiä aiemman työterveys- ja työturvallisuusstrategian täytäntöönpanosta ja tulevasta kehityksestä. Kuulemiseen tuli yli 500 vastausta, jotka vahvistivat, että EU:n tason yhteensovittamista tarvitaan tällä alalla myös jatkossa. Samalla esitettiin hyödyllisiä ehdotuksia uuden strategiakehyksen sisällöstä. Valtaosa vastaajista katsoi, että pienille ja keskiuurille yrityksille (pk-yrityksille) säännösten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia ja hallinnollista rasitusta pitäisi vähentää edelleen. Suuri osa vastaajista tarkensi, että näihin tavoitteisiin tulee pyrkiä kaiken kokoisissa yrityksissä tinkimättä työterveys- ja työturvallisuusperiaatteiden tasosta.

Laatiessaan työterveyden ja -turvallisuuden strategiakehystä kaudelle 2014–2020 komissio huomioi useita sille toimitettuja näkemyksiä, jotka kaikki puolsivat strategisen poliittisen aloitteen käynnistämistä; niihin kuuluivat muun muassa Euroopan parlamentin⁸, työturvallisuuden ja työterveyden neuvoa-antavan komitean (ACSH)⁹ ja johtavien työsuojelutarkastajien komitean (SLIC)¹⁰ näkemykset.

Kuulemismenettelyn päätteeksi komissio järjesti työoloja käsittelevän konferenssin¹¹, joka kokosi yhteen tärkeimmät sidosryhmät keskustelemaan keskeisistä haasteista ja painopisteistä työterveyden ja työturvallisuuden kohentamisen alalla.

Tämän strategiakehyksen täytäntöönpano etenee rinnan työterveyttä ja työturvallisuutta koskevan EU-lainsäädännön jälkiarvioinnin kanssa. Jälkiarvioinnin päätelmien odotetaan valmistuvan vuoden 2015 loppuun mennessä. Arvioinnista on säädetty puitedirektiivissä 89/391/ETY ja se kuuluu sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevaan komission ohjelmaan (REFIT)¹². Sen tuomaa lisätietoa voidaan hyödyntää mahdollisten tulevien aloitteiden laatimisessa. Tästä syystä ja prosessin ratkaisevan tärkeän merkityksen vuoksi nykyistä strategista kehystä tarkistetaan vuonna 2016 arvioinnin tulosten ja Eurooppa 2020 -strategian tarkistuksen huomioon ottamiseksi.

Tässä tiedonannossa kuvataan keskeiset strategiset tavoitteet ja useita toimenpiteitä työterveyden ja -turvallisuuden edistämiseksi (4. luku) sekä esitellään ratkaisemattomat ongelmat (2. luku) ja merkittävät haasteet (3. luku), joihin niillä pyritään vastaamaan.

---

⁶ SWD(2013) 202.

⁷ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=333&langId=fi&consultId=13&visib=0&furtherConsult=yes>

⁸ Euroopan parlamentin päätöslauselma A7-0409/2011, 15.12.2011, EU:n työterveys- ja työturvallisuusstrategian 2007–2012 väliarvioinnista; Euroopan parlamentin päätöslauselma 2013/2685(RSP), 12.9.2013, EU:n työterveys- ja työturvallisuusstrategiasta.

⁹ 1. joulukuuta 2011 hyväksytty lausunto.

¹⁰ 9. helmikuuta 2012 hyväksytty lausunto.

¹¹ Työoloja käsittelevä konferenssi, 28. huhtikuuta 2014.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=88&eventsId=979&furtherEvents=yes>

¹² COM(2012) 746.

2. TYÖTERVEYDEN JA -TURVALLISUUDEN ALALLA TAPAHTUNUT KEHITYS JA RATKAISEMATTOMAT ONGELMAT

Edistys, jota EU:ssa on tapahtunut työterveyden ja -turvallisuuden alalla kuluneiden 25 vuoden aikana, on suurelta osin seurausta kattavasta lainsäädännöstä ja poliittisista toimista, joita unioni, jäsenvaltiot ja sidosryhmät, kuten työmarkkinaosapuolet, ovat käynnistäneet ja panneet täytäntöön.

Suurin osa kauden 2007–2012 EU:n työterveys- ja työturvallisuusstrategian lainsäädäntöaloitteista ja muista aloitteista toteutettiin.

EU:n työterveys- ja työturvallisuusstrategia tarjosi yhteiset puitteet yhteensovittamiselle ja yhteisen näkemyksen tulevasta suunnasta. Nyt 27 jäsenvaltiolla on kansallinen työterveys- ja työturvallisuusstrategia, joka on mukautettu kansallisiin olosuhteisiin ja keskeisiin painopistealoihin. Yli kolmen työpäivän poissaoloon johtaneiden työtapaturmien esiintyvyys väheni EU:ssa 27,9 prosentilla vuosina 2007–2011¹³. EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla toteutetut tiedotushankkeet ovat vahvistaneet riskien ennaltaehkäisyyn perustuvaa ajattelutapaa.

Tuoreen Eurobarometri-selvityksen¹⁴ mukaan huomattava enemmistö työntekijöistä (85 prosenttia) on tyytyväinen nykyisen työpaikkansa työterveys- ja työterveystilanteeseen, ja useampi kuin kolme neljästä (77 prosenttia) kertoo työpaikallaan tarjottavan työterveys- ja työturvallisuustietoa ja/tai -koulutusta.

Vuosien 2007–2012 työterveys- ja työturvallisuusstrategian arviointi osoitti, että EU:n strategian täytäntöönpano tapahtui tehokkaasti ja sen päätavoitteet saavutettiin. EU:n strategia auttoi parantamaan työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön täytäntöönpanoa ja selkiyttämään EU:n sääntöjä. Täytäntöönpano on kuitenkin edelleen haasteellista erityisesti pk-yrityksille, joille joidenkin lainsäädännöllisten vaatimusten noudattaminen tuottaa vaikeuksia. Lisäksi täytäntöönpanossa on ollut aukkoja erityisesti sen osalta, miten täytäntöönpano vaikuttaa yksittäisiin yrityksiin ja erityisesti pk-yrityksiin paikallisella tasolla. Siinä missä viranomaiset osallistuivat strategian täytäntöönpanoon aktiivisesti, muiden kumppaneiden, kuten kansallisten työmarkkinaosapuolten, mukaan kannustaminen oli vaikeampaa. Tilastotietojen kerääminen ja seurantavälineiden kehittäminen oli riittämätöntä. Kauden 2007–2012 strategian arvioinnissa korostetaan ennen kaikkea, että ennaltaehkäisevien toimenpiteiden vaikutus yksittäisiin yrityksiin ja erityisesti pk-yrityksiin, työterveyden ja -turvallisuuden yhteys ympäristöön ja kemikaaleihin sekä ammattitautien ja työperäisten sairauksien ennaltaehkäiseminen edellyttävät tehokkaampia toimia.

Työtapaturmien lukumäärän merkittävästä vähentymisestä ja ennaltaehkäisyyn tehostumisesta huolimatta työterveyttä ja -turvallisuutta on kehitettävä EU:ssa edelleen.

- Joka vuosi yli 4 000 työntekijää kuolee työtapaturman seurauksena ja yli kolme miljoonaa työntekijää joutuu vakavaan tapaturmaan, joka johtaa yli kolmen päivän poissaoloon¹⁵.
- Työntekijöistä 24,2 prosenttia katsoo, että työ vaarantaa heidän terveytensä ja turvallisuutensa, ja 25 prosenttia toteaa, että työ vaikuttaa pääasiassa kielteisesti heidän terveiteensä¹⁶.
- Inhimillisen kärsimyksen lisäksi poissaolot aiheuttavat kohtuuttomia taloudellisia kustannuksia. Saksassa 460 miljoonaa vuosittaista sairauslomapäivää laskee tuottavuutta arviolta noin 3,1 prosenttia BKT:sta¹⁷.

¹³ Euroopan työtapaturmatilastot (ESAW), Eurostatin arvio. Tiedot NACE Rev. 2:n pääluokista A C–N.

¹⁴ Työoloja käsittelevä Eurobarometri:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_404_391_en.htm#398

¹⁵ Euroopan työtapaturmatilastot (ESAW), 2011.

¹⁶ Euroopan työolotutkimus (EWCS), 2010.

- Sairauksista ja tapaturmista aiheutuu myös kohtuuttomat sosiaaliturvakustannukset. Varainhoitokaudella 2010–2011 yksin Yhdistyneelle kuningaskunnalle aiheutui noin 2381 miljoonan punnan nettokustannukset¹⁸.

Kohentaakseen edelleen työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta perussopimuksessa (sen 153 ja 156 artiklassa) vaaditun mukaisesti komission olisi toteutettava pitkäjänteisiä toimia yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Työterveyttä ja -turvallisuutta koskevalla julkisella politiikalla on osoitettu olevan selviä myönteisiä vaikutuksia kasvuun ja tuottavuuden lisääntymiseen sekä tapaturmien ja vakavien sairauksien esiintyvyyden vähenemiseen. Toimenpiteisiin ryhdyttäessä on kuitenkin huomioitava myös toimien yrityksille aiheuttamat kustannukset.

3. MERKITTÄVIMMÄT HAASTEET

Edellisessä osassa esitellään keskeisiä haasteita, jotka ovat yhteisiä kaikkialla unionin alueella ja jotka edellyttävät tehokkaampia poliittisia toimia.

- **Ensimmäinen haaste: Kehittää jäsenvaltioiden täytäntöönpanotuloksia erityisesti parantamalla pienten ja keskisuurten yritysten valmiuksia toteuttaa tehokkaita ja vaikuttavia riskien ehkäisytoimenpiteitä**

Jäsenvaltioissa on omaksuttu erilaisia lähestymistapoja työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön käytännön täytäntöönpanoon. Tämä on erityisen totta, kun tarkastellaan, missä määrin yksityiset yritykset ja julkiset elimet noudattavat vaatimuksia eri talouden aloilla ja erikokoisissa yrityksissä.

Työterveyden ja -turvallisuuden laajuus ja tehokkuus muodostavat useimmissa tapauksissa erityisen suuria haasteita mikro- ja pienyrityksille. Pienikokoiset yritykset noudattavat kansallisia ja EU:n sääntöjä edelleen suuria yrityksiä vähemmän ja raportoivat harvemmin työterveys- ja työturvallisuustoimenpiteistä¹⁹.

Tähän on monia syitä. Lainsäädännöllisten ja hallinnollisten määräysten noudattaminen voi olla vaikeaa muun muassa, koska tarvittavaa asiantuntemusta ei ole saatavilla, koska velvoitteista ei tiedetä tai koska ohjeistus tai täytäntöönpano on puutteellista. Lisäksi määräysten noudattaminen aiheuttaa pk-yrityksille suhteellisesti korkeammat kustannukset.

Kauden 2007–2012 strategiassa komissio ja Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA) kehittivät hyviä käytäntöjä koskevia käytännöllisiä oppaita ja materiaaleja työterveyden ja -turvallisuuden tukemiseksi pk-yrityksissä. EU-OSHAn kehittämä vuorovaikutteinen riskinarvioinnin verkkotyökalu OiRA²⁰ helpottaa merkittäväällä tavalla työterveys- ja työturvallisuusvaatimusten noudattamista pk-yrityksissä. EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla tarvitaan kuitenkin määrätietoisempia toimia. Päättäjien tulisi huomioida työterveys- ja työturvallisuussäännöksiä valmistellessaan ja toteuttaessaan mikro- ja pienyritysten olosuhteet ja rajoitteet. Päättäjät eivät voi olettaa, että työterveys- ja

¹⁷ Kansallisen työterveys ja -turvallisuusviranomaisen ja työministeriön raportti *Safety and Health at Work*, 2011.

¹⁸ Costs to Britain of workplace fatalities and self-reported injuries and ill-health, 2010–2011, HSE, 2013.

¹⁹ Vuonna 2012 toteutetun Enterprise Survey on New and Emerging Risks (ESENER) tutkimusraportin mukaan yrityksen koko, toimiala ja valtio ovat merkittävimmät tekijät, jotka määrittävät työterveys ja -turvallisuushallinnan laajuuden yrityksessä.

²⁰ <http://www.oiraproject.eu/> OiRA on verkkoalusta, jonka avulla voidaan luoda alakohtaisia riskinarviointivälineitä millä tahansa kielellä helpolla ja standardisoidulla tavalla. Sen avulla voidaan rakentaa helppokäyttöisiä ja maksuttomia verkkotyökaluja, joiden ansiosta mikro- ja pienyritykset voivat toteuttaa vaihteellaisia riskinarviointiprosesseja: tunnistaa ja arvioida työpaikan riskejä, tehdä päätöksiä ja toteuttaa ehkäiseviä toimia sekä huolehtia seurannasta ja raportoinnista.

työturvallisuussäätöihin perustuvien velvoitteiden täytäntöönpano ja niistä aiheutuvat kustannukset olisivat samassa suhteessa suurissa ja pienissä yrityksissä.

Mikro- ja pienyritykset tarvitsevat olosuhteisiinsa soveltuvia yksinkertaistettuja ja tehokkaampia ratkaisuja, jotta työntekijöiden terveys ja turvallisuus voidaan taata kaikilla työpaikoilla yrityksen koosta riippumatta. Tämä edellyttää lainsäädännön yksinkertaistamista soveltuvin osin sekä räätälöidyn neuvonnan ja tuen tarjoamista mikro- ja pienyrityksille riskinarvioinnin helpottamiseksi.

- **Toinen haaste: Kehittää työperäisten sairauksien ennaltaehkäisemistä puuttumalla nykyisiin, uusiin ja kehittyviin riskeihin**

Työhön liittyvät sairaudet, kuten huonojen työolosuhteiden aiheuttamat tai pahentamat sairaudet, ovat raskas taakka työntekijöille, yrityksille ja sosiaaliturvajärjestelmille²¹. Kansainvälisen työjärjestön (ILO) viimeisimmän arvion²² mukaan EU:n 27 jäsenvaltion alueella todettiin vuonna 2008 yhteensä 159 500 kuolemaan johtanutta työperäistä sairaustapausta. Merkittävin kuolinsyy oli syöpä (95 500 tapausta). Arvioidaan, että kaikista syöpätapauksista 4–8,5 prosenttia aiheutuu työperäisestä altistumisesta. Lähes puolet kaikista työperäisistä kuolemantapauksista oli yhteydessä kemikaaleihin.

Ammattitautien sekä uusien ja kehittyvien riskien ehkäisemiseksi on tehty paljon. EU on laatinut kemikaalien käyttöä säätelevää lainsäädäntöä terveyden ja ympäristön suojelemisen takaamiseksi (REACH²³ ja CLP²⁴). Myös sähkömagneettisille kentille altistumista on rajoitettu. Samanaikaisesti EU OSHA on toteuttanut muita kuin lainsäädännöllisiä toimia, kuten järjestänyt tiedotusta, edistänyt hyvien käytäntöjen vaihtoa ja käynnistänyt kaksivuotisia yleiseurooppalaisia tiedotuskampanjoita²⁵. Koska ongelma on vakava, ammatillisesta altistumisesta aiheutuviin syöpiin, keuhkosairauksiin, ihosairauksiin, astmaan ja muihin kroonisiin tiloihin on jatkuvasti kiinnitettävä erityistä huomiota.

Uusi teknologia ja työjärjestelyiden innovaatiot ovat kohentaneet työolosuhteita ja työpaikan hyvinvointia huomattavasti, mutta työperäisten sairauksien tehokas ehkäiseminen edellyttää uusien teknologioiden mahdollisten kielteisten terveys- ja turvallisuusvaikutusten ennakoimista. Uusien teknologioiden teollinen soveltaminen tuottaa uusia tuotteita ja prosesseja, jotka on testattava ja tarkistettava riittävän tarkasti, jotta voidaan olla varmoja, että ne ovat turvallisia ja että ne eivät aiheuta merkittävää vaaraa kuluttajille ja työntekijöille. Nanomateriaalit ovat tästä yksi esimerkki, sillä ne voivat omata ainutlaatuisia ominaisuuksia, joiden turvallisuuden asianmukainen arvioiminen voi edellyttää uudenlaisten myrkyllisyyden testausmenetelmien ja riskinarviointivälineiden käyttöä tuotekehitysvaiheesta alkaen. Huomioon on otettava myös muut riskit, jotka liittyvät bioteknologian ja ympäristöä säästävän teknologian kehittämiseen.

Tietotekniikan kehittyminen ja erityisesti tekniikka, joka mahdollistaa jatkuvan liitettävyyden, ovat muuttaneet työjärjestelyitä ja avanneet rajattomia mahdollisuuksia joustaville ja vuorovaikutteisille työprosesseille. Samaan aikaan työvoiman monimuotoisuus lisääntyy entisestään: käyttöön on tullut uusia, epätyypillisiä sopimusjärjestelyitä ja työskentelymalleja

---

²¹ Ks. esimerkiksi aiheesta tehty tutkimus: Binazzi et al., *The burden of mortality with costs in productivity loss from occupational cancer in Italy*, American Journal of Industrial Medicine, 2013 Nov; 56(11): s. 1272–9.

²² <http://www.ilo.org/safework/lang--en/index.htm>

http://www.ilo.org/public/english/region/eurpro/moscow/areas/safety/docs/safety_in_numbers_en.pdf

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), EUVL L 136, 29.5.2007.

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008, annettu 18 päivänä joulukuuta 2008, aineiden ja seosten luokituksista, merkinnöistä ja pakkaamisesta, EUVL L 353, 31.12.2008.

²⁵ EU-OSHA:n kampanja 2012–2013: ”Working together for Risk Prevention”.

EU-OSHA:n kampanja 2010–2011: ”Safe Maintenance”.

EU-OSHA:n kampanja 2008–2009: ”Risk Assessment”.

EU-OSHA:n kampanja 2007–2008: ”The Healthy Workplace Initiative”.

ja työntekijöiden vaihtuvuus on nopeampaa ja työtehtävät lyhytkestoisempia erityisesti nuorten työntekijöiden kohdalla. Tuoreen Eurobarometri-selvityksen mukaan työntekijät pitävät kuitenkin stressiä yhtenä suurimmista työhön liittyvänä riskinä (53 prosenttia). Seuraavaksi suurimpina riskeinä pidetään ergonomiaan liittyviä riskejä (toistuvat liikkeet tai väsyttävät ja kivuliaat asennot (28 prosenttia) sekä kuormien päivittäistä nostamista ja liikuttamista (24 prosenttia). Specific attention should be given to addressing the impact of changes in work organisation in terms of physical and mental health. Näiden muutosten vuoksi on kiinnitettävä erityistä huomiota työntekijöiden fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen. Naiset voivat altistua erityisille riskeille, kuten tuki- ja liikuntaelimestön sairauksille ja joillekin syöpätyypeille, joidenkin naisvaltaisten alojen luonteen vuoksi²⁶.

- **Kolmas haaste: Väestörakenteen muutos**

EU:n väestö vanhenee, ja 60 vuotta täyttäneiden ihmisten lukumäärä kasvaa EU:ssa yli kahdella miljoonalla vuosittain. Myös työväestö vanhenee sitä mukaa, kun vanhempien työntekijöiden määrä nuorempiin nähden kasvaa. Eurostatin väestöennusteiden (Europop 2010) mukaan 55–64-vuotiaiden työssäkäyvien lukumäärän odotetaan kasvavan 27 jäsenvaltion alueella noin 16 prosenttia vuosina 2010–2030.

Komission eläkkeitä koskevassa valkoisessa kirjassa vedotaan työelämän pidentämisen puolesta riittävien ja kestävien eläkejärjestelmien säilyttämiseksi. Työelämän pidentäminen edellyttää asianmukaisia työolosuhteita²⁷.

Pitkän työuran sekä aktiivisena ja terveenä ikääntymisen turvaaminen edellyttää työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden vaalimista erityisesti työväestön ikääntymisen ja työelämän pidentämisen valossa. Tämä vaatii turvallisen ja terveen työympäristön takaamista yhä moninaisemmalle työvoimalle työelämän kaikissa vaiheissa. Tämän saavuttamiseksi on vietävä eteenpäin ennaltaehkäisyyn perustuvaa ajattelutapaa.

Työurien onnistunut pidentäminen edellyttää työpaikkojen ja työjärjestelyiden mukauttamista, muun muassa työajan, työpaikan esteettömyyden ja ikääntyneille työntekijöille suunnattujen työpaikan toimenpiteiden kehittämistä. Koko elämän kestävää työllistettävyyttä on myös kehitettävä ikääntyvien työntekijöiden muuttuneiden valmiuksien huomioimiseksi. Innovatiiviset tieto- ja viestintätekniikkatuotteet ja -palvelut (kuten etätöitä tukevat tuotteet ja palvelut) tarjoavat laajan valikoiman vaihtoehtoja työllistettävyyden parantamiseen. Lisäksi tarvitaan uudelleenintegroimis- ja kuntoutustoimenpiteitä, joilla voidaan nopeuttaa työntekijöiden paluuta työhön tapaturman tai sairauden jälkeen, jotta he eivät jää pysyvästi työmarkkinoiden ulkopuolelle.

4. TÄRKEIMMÄT STRATEGISET TAVOITTEET

Vastatakseen kolmannessa luvussa kuvattuihin haasteisiin kokonaisvaltaisella ja eri alojen rajat ylittävällä tavalla komissio ehdottaa useita toimenpiteitä, jotka olisi pantava täytäntöön tai joita olisi kehitettävä tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien kanssa. Toimenpiteet on ryhmitelty seitsemän strategisen tavoitteen alle. Näiden tavoitteiden täyttymistä ja toimintasuunnitelman edistymistä seurataan ja arvioidaan järjestelmällisesti ja ne huomioidaan työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön arvioinnin yhteydessä.

---

²⁶ EU-OSHA, 2013. *New risks and trends in the safety and health of women at work*. <https://osha.europa.eu/en/publications/reports/new-risks-and-trends-in-the-safety-and-health-of-women-at-work/view>

²⁷ Valkoinen kirja. *Toimintasuunnitelma riittäviä, turvattuja ja kestäviä eläkkeitä varten*, COM(2012) 55 final.

4.1. Kansallisten strategioiden vahvistaminen

EU:n tehtävä yhteensovittajana on tunnustettu laajasti ja EU:ta pidetään uskottavana referenssinä. Kauden 2007–2012 EU:n työterveys- ja työturvallisuusstrategian arviointi osoitti, että 27 jäsenvaltiota on laatinut EU:n strategian mukaisen kansallisen työterveys- ja työturvallisuusstrategian.

Kansallisten strategioiden yhteenvedon tarkastelu näyttää, että strategiat heijastavat yleensä EU:n strategiassa asetettuja painopistealoja mutta ne on yleensä sovitettu kansallisiin olosuhteisiin. Useimmissa jäsenvaltioissa kansallisen tason sidosryhmät korostivat EU:n työterveys- ja työturvallisuusstrategian edistämiseen merkittävästi työterveyden ja -turvallisuuden nostamista poliittisen asialistan kärkeen ja vaikuttaneen työterveyttä ja -turvallisuutta koskevaan kansalliseen päätöksentekoon.

EU:n roolista kansallisten strategioiden tukijana olisi kuitenkin mahdollista tehdä vielä nykyistä vahvempi ja järjestelmällisempi edistämällä politiikkojen koordinoitua, keskinäistä oppimista ja EU:n rahoituksen käyttämistä.

Jäsenvaltioita kehoitetaan harkitsemaan kansallisten strategioidensa tarkistamista EU:n uuden työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan strategiakehyksen valossa kuunnellen tarkasti asianomaisia sidosryhmiä, kuten työmarkkinaosapuolia.

Toimet vuodesta 2014 alkaen:

- Kansalliset työterveys- ja työturvallisuusstrategiat tarkistetaan EU:n uuden strategiakehyksen valossa → jäsenvaltiot asianomaisia sidosryhmiä, kuten työmarkkinaosapuolia, kuullen.
- Perustetaan tietokanta, joka kattaa kaikki kansalliset työterveyden ja -turvallisuuden strategiakehykset → komissio yhteistyössä EU-OSHAn kanssa.
- Nimetään kansallisille strategioille yhteyshenkilöt (jäsenvaltiot), jotka tapaavat säännöllisesti kartoittaakseen ja vaihtaakseen hyviä käytäntöjä → komissio, EU-OSHA, ACSH ja SLIC.

4.2. Työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön noudattamisen helpottaminen erityisesti mikro- ja pienyrityksissä

Työterveyttä ja -turvallisuutta koskevien lainsäädännöllisten vaatimusten noudattaminen on erityisen vaikeaa pk-yrityksille. Tästä syystä on ehdottoman tärkeää kehittää neuvonnan tasoa ja tarjota käytännöllisiä välineitä, jotka helpottavat työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön noudattamista. Mikro- ja pienyritysten tarpeet otetaan huomioon täytäntöönpanotoimissa EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla. Tämä tarkoittaa muun muassa asianmukaisia mukautusvälineitä, kuten OiRA-työkalua.

Toimet vuodesta 2014 alkaen:

- Tarjotaan taloudellista ja teknistä tukea OIRA-työkalun ja muiden tietoteknisten välineiden täytäntöönpanoon jäsenvaltioissa keskittyen ensisijaisen tärkeisiin aloihin → jäsenvaltiot Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja EU-OSHAn tuella.
- Kehitetään neuvontaa ja tunnistetaan hyviä käytäntöjä huomioiden pk-yritysten ja erityisesti mikroyritysten erikoisluonne ja olosuhteet → komissio ja EU-OSHA.
- Edistetään hyvien käytäntöjen vaihtoa, jossa suuremmat yritykset tukevat pk-yrityksiä urakoitsija-tavarantoimittaja-ostaja-ketjussa työterveyden ja -turvallisuuden parantamiseksi → komissio yhteistyössä jäsenvaltioiden ja ACSH:n kanssa.

- Jatketaan tiedotuskampanjoita → komissio yhteistyössä jäsenvaltioiden ja EU-OSHA:n kanssa.

4.3. Työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön täytäntöönpanon valvonnan kehittäminen jäsenvaltioissa

Työterveys- ja työturvallisuustarkastajan vierailu on usein ensimmäinen kerta, kun yritykset ja työntekijät tulevat tietoiseksi työterveys- ja työturvallisuussäännöksistä. Tämä antaa olettaa, että tiedoissa on aukkoja, joihin on puututtava järjestelmällisesti. On ehdottoman tärkeää, että työterveys- ja työturvallisuustarkastajien nähdään helpottavan lainsäädännön noudattamista sen sijaan, että heitä pidettäisiin haittana liiketoiminnalle.

Työterveys- ja työturvallisuusviranomaisilla on tärkeä tehtävä myös pimeän työn tunnistamisessa ja esiintuomisessa. Tästä syystä tarkastusten tulisi olla kannustavia ja ne olisi kohdennettava tiettyihin riskeihin, vaikka niiden keskipisteenä tulee toki aina olla lainsäädännön noudattaminen. EU:ssa on noin 20000 työterveys- ja työturvallisuustarkastajaa, siis noin yksi tarkastaja 9000:ää kansallisten työterveys- ja työturvallisuusviranomaisten piiriin kuuluvaa työntekijää kohti²⁸. Tarkastajat tekevät vuosittain noin 1 500 000 tarkastusta²⁹.

Työterveys- ja työturvallisuustarkastusten vaikuttavuus riippuu suurelta osin tarkastajien asiantuntemuksesta ja heidän valmiudestaan tarkastusten suorittamiseen. Jotta riskilähtöiset tarkastukset voidaan tehdä asianmukaisesti, työterveys- ja työturvallisuustarkastajille on tarjottava työterveys- ja työturvallisuuskoulutusta erityisesti kehittyvistä riskeistä ja uusista teknologioista. Määrärahojen rajallisuuden vuoksi EU:n rahoitusohjelmia, kuten Euroopan sosiaalirahastoa, voitaisiin käyttää nykyistä paremmin tarvittavien resurssien tarjoamiseksi työterveys- ja työturvallisuusviranomaisille. Työterveys- ja työturvallisuusviranomaisten välinen hyvien käytäntöjen vaihto EU:n tasolla on parantanut niiden tehokkuutta onnistuneesti ja sitä on syytä myös jatkaa.

Toimet vuodesta 2014 alkaen:

- Kartoitetaan työterveys- ja työturvallisuusviranomaisten resurssit ja arvioidaan niiden valmiudet toteuttaa päätehtäviään työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön täytäntöönpanon valvomiseksi → Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (SLIC).
- Arvioidaan työsuojelutarkastajien vaihto-/koulutusohjelma ja tarkastellaan tapoja kehittää nykyisiä SLIC:n sisäisiä yhteistyövälineitä uudet työterveys- ja työturvallisuushaasteet huomioon ottaen → komissio yhteistyössä SLIC:n kanssa.
- Arvioidaan jäsenvaltioiden langettamien sanktioiden ja hallinnollisten sakkojen sekä muiden ”epämuodollisten valvontatoimenpiteiden” ja tavanomaisesta poikkeavien valvontatoimien vaikuttavuus → komissio yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa SLIC:n ja ACSH:n välityksellä.

4.4. Voimassa olevan lainsäädännön yksinkertaistaminen

REFIT-ohjelman³⁰ tavoitteiden mukaisesti komission, muiden EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden on pyrittävä jatkuvasti yksinkertaistamaan EU:n lainsäädäntöä ja vähentämään tarpeetonta hallinnollista rasitetta. Tulevina vuosina keskeisiksi kysymyksiksi nousee voimassa olevan työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön toimivuuden arviointi, sen

²⁸ SLIC:lle lähetetyt kansallisten työsuojeluviranomaisten raportit vuodelta 2011.

²⁹ SLIC:lle lähetetyt kansallisten työsuojeluviranomaisten raportit vuodelta 2009.

³⁰ COM(2013) 685 final.

täytäntöönpanon mahdollisten parantamistapojen tarkasteleminen sekä paremman, vaikuttavan ja samanarvoisen täytäntöönpanon noudattamisen takaaminen kaikissa jäsenvaltioissa ja kaikissa yrityksissä.

Komissio on direktiivin 89/391/ETY nojalla sitoutunut arvioimaan työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön perusteellisesti kokonaisuudessaan³¹. Arvioinnin yhteydessä jäsenvaltiot toimittivat komissiolle hiljattain kansalliset raporttinsa 24 työterveys- ja työturvallisuusdirektiivin täytäntöönpanosta. Komissio tarkastelee kansallisia täytäntöönpanoraportteja parhaillaan ja hyödyntää niitä arvioinnissa.

Arvioinnissa pyritään erityisesti löytämään mahdollisia tapoja yksinkertaistaa lainsäädäntöä ja/tai vähentää erityisesti mikro- ja pienyrityksiin kohdistuvaa hallinnollista rasitetta tinkimättä kuitenkaan työntekijöiden työterveyden ja -turvallisuuden suojelun tasosta. Tämä prosessi ei koske ainoastaan EU:n lainsäädäntöä, vaan myös kansallisia lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia säännöksiä, joilla EU:n lainsäädäntö on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tästä syystä jäsenvaltioita kannustetaan arvioimaan omaa työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntöään samanaikaisesti. Arvioiden tulokset ovat saatavilla vuonna 2015, ja ne otetaan huomioon strategisen kehyksen tarkistamisen yhteydessä vuonna 2016.

Toimet vuodesta 2014 alkaen:

- Tunnistetaan mahdollisia tapoja yksinkertaistaa lainsäädäntöä ja/tai vähentää tarpeetonta rasitetta työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön arvioinnin yhteydessä sekä edistetään julkista keskustelua kaikkien sidosryhmien kanssa → komissio ja ACHS.
- Kannustetaan jäsenvaltioita tunnistamaan hallinnollisia rasitteita kansallisesta lainsäädännöstä, jolla työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntö on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, sekä tarkastellaan kansallisia täytäntöönpanoraportteja hyvien käytäntöjen tunnistamiseksi ja tiedonvaihdon edistämiseksi → jäsenvaltiot yhteistyössä komission kanssa.
- Arvioidaan vähäriskisillä aloilla toimivien mikroyritysten tilanne ja pohditaan, miten riskinarvioinnin täytäntöönpanoa, mukaan lukien dokumentaatiota, voitaisiin yksinkertaistaa → komissio.

4.5. Työvoiman ikääntyminen, kehittyvät uudet riskit, työhön liittyvien ja työperäisten sairauksien ehkäiseminen

Teknologian kehittyminen, uudet tuotteet ja uusien kemikaalien saattaminen markkinoille pakottavat keräämään ja arvioimaan luotettavaa ja tieteellistä tietoa sekä pohtimaan, miten kehittyviin uusiin riskeihin voidaan parhaiten vastata. EU:n toimielinten ja erityisesti komission pitäisi valjastaa tämän tehtävän käyttöön laadukkain mahdollinen asiantuntemus.

Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota riskeihin, jotka vaikuttavat tiettyihin ikäryhmiin, vammaisiin työntekijöihin ja naisiin, sekä kohdentaa niihin erityistoimenpiteitä. Ikääntyville työntekijöille suunnatulla työterveyden ja -turvallisuuden kokeiluhankkeella tunnistetaan tapoja edistää ikääntyvien työntekijöiden fyysistä ja psyykkistä terveyttä. Lisäksi sillä tarjotaan esimerkkejä hyvistä käytännöistä ja helpotetaan tiedonvaihtoa³². Tietotekniikka-

³¹ Toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12 päivänä kesäkuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/391/ETY 17a artiklan mukaisesti, EYVL L 183, 29.6.1989, s. 1.

³² https://osha.europa.eu/en/priority_groups/ageingworkers/ep-osh-project

avusteisen asumisen yhteisohjelma auttaa vastaamaan työntekijöiden ikääntymisen haasteeseen.

Tieteellisten todisteiden perusteella tapahtuva uusien kehittyvien riskien arviointi ja tulosten tunnetuksi tekeminen tulevat olemaan voimassa olevan työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön jälkiarvioinnin keskeisiä osia.

Toimet vuodesta 2014 alkaen:

- Perustetaan työterveyden ja -turvallisuuden ammattilaisten ja tutkijoiden verkosto sekä varmistetaan tarve perustaa riippumaton tieteellinen asiantuntijaelin, joka kanavoisi näiden suositukset komission työhön → komissio.
- Tuetaan Euroopan riskienseurantakeskuksen havaintojen levittämistä asianomaisten sidosryhmien parissa → komissio yhteistyössä EU-OSHA:n kanssa.
- Tuetaan hyvien käytäntöjen tunnistamista ja vaihtamista työterveyden ja -turvallisuuden kehittämistavoista eri työntekijäryhmien kannalta, kuten ikääntyvien työntekijöiden, kokemattomien nuorten työntekijöiden (mukaan lukien erilaisilla väliaikaisilla sopimuksilla työskentelevien työntekijöiden), harjoittelijoiden, vammaisten työntekijöiden ja naisten kannalta → EU-OSHA.
- Edistetään kuntoutus- ja uudelleenintegroitimien piteitä panemalla täytäntöön Euroopan parlamentin ikääntyviä työntekijöitä koskevan kokeiluhankkeen ja vuosien 2016–2017 Healthy Workplaces -kampanjan tulokset → komissio yhteistyössä EU-OSHA:n kanssa.
- Tunnistetaan ja levitetään hyviä käytäntöjä psyykkisten terveysongelmien ehkäisemiseksi työpaikalla → EU-OSHA.

4.6. Tilastotietojen keräämisen tehostaminen ja tietokannan kehittäminen

Tosiasioihin pohjautuvan päätöksenteon tueksi on tärkeää kerätä luotettavia, ajantasaisia ja vertailukelpoisia tilastotietoja työtapaturmista ja työperäisistä sairauksista, ammatillisesta altistumisesta ja työhön liittyvistä sairauksista sekä tarkastella työterveyden ja -turvallisuuden kustannuksia ja hyötyjä. Työtapaturmien osalta komission asetuksella (EU) N:o 349/2011³³ käynnistettiin vuosittainen tietojenkeruu alkaen vuodesta 2013. Ammatillista altistusta ja työhön liittyviä sairauksia koskevien tietojen kerääminen on kuitenkin vielä puutteellista. Näin ollen jäsenvaltioiden välinen työterveyden ja -turvallisuuden tulosten vertailu ja tosiasioihin perustuvien poliittisten päätelmien tekeminen vertailujen perusteella on edelleen vaikeaa. Tilanne on erityisen haastava ammattitautien ja työperäisten sairauksien kohdalla.

Kansallisten ja EU:n tilastoasiantuntijoiden pitäisi sen vuoksi tehdä yhteistyötä ja tiivistää toimiaan tietojenkeruun parantamiseksi ja yhteisten lähestymistapojen kehittämiseksi, jotta voidaan kartoittaa ja mitata työntekijöiden terveyteen kohdistuvat riskit sekä ottaa samalla asianmukaisesti huomioon yrityksille ja kansallisille viranomaisille aiheutuvat hallintokulut.

Toimet vuodesta 2014 alkaen:

- Arvioidaan jäsenvaltioiden Euroopan työtapaturmatilastojen (ESAW) tietojenkeruun yhteydessä toimittamien työtapaturmatietojen laatu tietojen kattavuuden, luotettavuuden, vertailtavuuden ja ajantasaisuuden parantamiseksi → komissio ja kansalliset toimivaltaiset viranomaiset.
- Vuoden 2016 loppuun mennessä tutkitaan eri vaihtoehdot ammattitauteja koskevien tietojen saatavuuden ja vertailtavuuden kehittämiseksi EU:n tasolla ja arvioidaan yksinkertaistetun tietojen siirron toteutettavuus → komissio ja kansalliset toimivaltaiset viranomaiset.

---

³³ Komission asetus (EU) N:o 349/2011, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2011, kansanterveyttä sekä työterveyttä ja työturvallisuutta koskevista yhteisön tilastoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1338/2008 täytäntöönpanosta työtapaturmatilastojen osalta, EUVL L 97, 12.4.2011, s. 3–8.

- Käynnistetään keskustelut ACSH:n kanssa kansallisten asiantuntijoiden tuella työperäistä altistusta koskevan yhteisen tietokannan luomista koskevien suositusten laatimiseksi → komissio, ACSH ja kansalliset asiantuntijat.
- Tutkitaan ennen vuotta 2016 vaihtoehdot työterveyden ja -turvallisuuden kustannuksia ja hyötyjä koskevien tietojen kehittämiseksi.
- Kehitetään ennen vuotta 2016 väline EU:n kauden 2014–2020 strategiakehyksen täytäntöönpanon valvomiseksi, mukaan lukien poliittiset ja tehokkuusmittarit, vuoden 2009 strategian tulosten perusteella → komissio ja ACSH.

4.7. EU:n ja kansainvälisten työterveys- ja työturvallisuustoimien yhteensovittamisen kehittäminen ja kansainvälisiin organisaatioihin osallistuminen

Globalisoituneessa taloudessa on EU:n intressien mukaista kohottaa työelämän normeja ja parantaa niiden täytäntöönpanoa maailmanlaajuisesti osallistumalla monenvälisiin toimiin yhteistyössä toimivaltaisten kansainvälisten elinten kanssa sekä kahdenvälisiin EU:n ja kolmansien maiden välisiin toimiin. EU:n on myös tuettava ehdokasmaita ja mahdollisia ehdokasmaita niiden rakenteellisten valmiuksien ja lainsäädännön kehittämiseksi EU:n lainsäädännön vaatimusten tasolle.

Useat kansainväliset kumppanit ja tarkkailijat ovat tunnustaneet EU:n esikuvallisen aseman työterveys- ja työturvallisuuspolitiikan alalla. Tämä on näkynyt viime vuosina kahdenvälisen yhteistyön nopeana kasvuna perinteisten, kehittyneitä talouksia edustavien kumppaneiden, kuten Yhdysvaltojen, suuntaan, mutta myös ja ennen kaikkea kehittyviä talouksia edustavien uusien kumppaneiden, kuten Kiinan ja Intian, suuntaan.

Komissio voi auttaa mielekkäällä tavalla vähentämään työtapaturmia ja ammattitauteja maailmanlaajuisesti. Työterveyden ja -turvallisuuden kehittäminen EU:n sisällä ja ennen kaikkea kolmansissa maissa edellyttää käynnissä olevan yhteistyön varaan rakentuvaa yhteistyötä erityisesti ILO:n ja muiden erityisjärjestöjen, kuten Maailman terveysjärjestön (WHO) ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD), kanssa. Tiiviimpää toiminnallista yhteistyötä tarvitaan johdonmukaisen ja yhtenäisen lähestymistavan takaamiseksi sekä EU:n ja kansainvälisen tason synergioiden hyödyntämiseksi nykyistä paremmin.

Toimet vuodesta 2014 alkaen:

- Tuetaan edelleen ehdokasmaita lukua 19 koskevien liittymisneuvotteluiden aikana sekä vakautus- ja assosiaatiosopimuksen solmineita mahdollisia ehdokasmaita niiden pyrkimyksissä sovittaa työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntönsä yhteen EU:n lainsäädännön kanssa → komissio.
- Tiivistetään työterveys- ja työturvallisuusyhteistyötä erityisesti ILO:n mutta myös WHO:n ja OECD:n kanssa → komissio.
- Käynnistetään yhteisymmärryspöytäkirjan tarkastelu ILO:n kanssa työterveys- ja työturvallisuuspolitiikan tarkastelemiseksi → komissio.
- Edistetään EU:n vapaakauppa- ja investointisopimusten kestävästä kehitystä koskevan luvun täytäntöönpanoa työterveyden ja -turvallisuuden ja työolosuhteiden osalta → komissio.
- Puututaan erityisesti yhdessä ILO:n kanssa maailmanlaajuisen toimitusketjun työterveyden ja -turvallisuuden aukkoihin ja edistetään G20-kokouksen työturvallisuusaloitteita tältä osin → komissio.
- tiivistetään työterveyttä ja -turvallisuutta koskevaa nykyistä yhteistyötä ja vuoropuhelua strategisten kumppaneiden kanssa → komissio.

5. EU:N VÄLINEET

5.1. Lainsäädäntö

Lainsäädäntö on toimiva keino tarjota EU:lle yhteiset työterveyttä ja -turvallisuutta koskevat määritelmät, normit, menetelmät ja ehkäisevät välineet. EU:n laajuinen työterveyttä ja -turvallisuutta koskeva lainsäädäntökehys on välttämätön työntekijöiden korkeatasoisen suojelun varmistamiseksi sekä tasapuolisten olosuhteiden luomiseksi kaikille yrityksille niiden koosta, sijainnista tai toiminta-alasta riippumatta. Todisteet osoittavat, että lainsäädännöllisten velvollisuuksien noudattaminen ja valvontaelinten, kuten työterveys- ja työturvallisuusviranomaisten, toteuttamat täytäntöönpanotoimet ovat tärkein työterveys- ja työturvallisuushallintaa motivoiva tekijä useimmissa yrityksissä³⁴.

Käytännön työterveys- ja työturvallisuusolojen parantamiseksi on kuitenkin käytettävä myös muita kuin lainsäädännöllisiä välineitä, koska todelliset tilanteet ovat hyvin erilaisia yritysten koon ja työvoiman moninaisuuden vuoksi ja koska kohdennettuja ja vaikuttavia poliittisia toimia on tarpeen laatia. Näitä välineitä ovat muun muassa vertailuanalyysi, hyvien käytäntöjen tunnistaminen ja vaihtaminen, tiedottaminen sekä vapaaehtoisten normien ja käyttäjäjäystävällisten tietoteknisten työkalujen käyttöön ottaminen.

Komissio jatkaa työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön täytäntöönpanon seurantaa jäsenvaltioissa asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi. EU:n työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön käynnissä olevan arvioinnin tulokset tulevat antamaan suuntaa komission tuleville aloitteille.

5.2. EU:n varat

Tällä hetkellä 13 jäsenvaltiota kehittää kansallista työterveys- ja työturvallisuuspolitiikkaansa Euroopan sosiaalirahaston tuella. Jäsenvaltioita kannustetaan käyttämään sosiaalirahastoa ja muita Euroopan rakenne- ja investointirahastoja työterveys- ja työturvallisuustoimien rahoittamiseen. Ohjelmakaudella 2014–2020 sosiaalirahaston rahoituksella tuetaan muun muassa toimia kestäväen ja laadukkaan työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi erityisesti seuraavien toimien kautta:

- Työntekijöiden, yritysten ja yrittäjien mukauttamista muutokseen koskeva investoinnin painopiste, jonka perusteella pyritään suunnittelemaan ja toteuttamaan innovatiivisia ja tuottavuutta lisääviä työjärjestelyitä, kuten kehittämään työterveyttä ja -turvallisuutta, koulutusta, koulutusohjelmia ja hyvien käytäntöjen levittämistä yleiseen käyttöön.
- Pidennetään terveen työelämän kestoa kehittämällä ja toteuttamalla toimenpiteitä, joilla kohennetaan työympäristöjen terveellisyttä ja työpaikan psyykkistä hyvinvointia. Näitä toimia vastaa aktiivisena ja terveenä ikääntymistä koskeva investoinnin painopiste.
- Tuetaan kroonista tai harvinaista sairautta sairastavien, vammaisten ja psyykkisesti sairaiden henkilöiden työhön ottamista ja työhön paluuta hyödyntämällä integroituja polkuja, joilla yhdistetään useita työllistävyyden tukitoimenpiteitä, kuten henkilökohtaista tukea, neuvontaa, ohjausta, yleiseen ja ammatilliseen koulutukseen pääsyä sekä palveluiden ja erityisesti terveys- ja sosiaalipalveluiden saatavuutta.
- Kehitetään ja toteutetaan toimenpiteitä, joilla edistetään terveellisiä elämäntapoja ja torjutaan ammatillisista tai ympäristöllisistä syistä johtuvia terveyden taustatekijöitä (kuten altistumista myrkyllisille aineille tai ympäristön tupakansavulle), jotka ovat yhteydessä sairauksiin, kuten syöpään.

---

³⁴ *European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks (ESENER) – Managing safety and health at work*, Euroopan riskienseurantakeskuksen raportti 2010.

- Tuetaan työsuojelutarkastajille suunnattua tiedotusta ja koulutusta työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvien tietojen, taitojen ja hallinnollisten valmiuksien kehittämiseksi.
- Tuetaan pienten ja keskisuurten yritysten koulutustoimia, jotka koskevat OIRA-työkalun ja muiden tietoteknisten välineiden käyttöönottoa kaikissa jäsenvaltioissa.

Lisäksi työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskevan toimintaohjelman avulla tullaan tukemaan toimia yhteistyön, viestinnän ja tiedonkeruun edistämiseksi työterveyden ja -turvallisuuden ajalla.

Uusi EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma kaudelle 2014–2020 (Horisontti 2020³⁵) tarjoaa myös taloudellisia mahdollisuuksia puuttua terveyden, väestön ikääntymisen ja hyvinvoinnin asettamiin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Painopistealoja ovat seuraavat:

- terveyden ymmärtäminen;
- ikääntyminen ja sairaudet;
- aktiivisena ja terveenä ikääntymisen kehittäminen;
- vaikuttava terveyden edistäminen;
- sairauksien ennaltaehkäisy; ja
- valmistautuminen ja seulonta.

Nämä painopistealat kuvastavat tarvetta omaksua haasteisiin integroitu lähestymistapa, joka tukee sekä pitkän että keskipitkän aikavälin tutkimusta ja lyhyemmän aikavälin innovaatiotoimia.

Aktiivisena ja terveenä ikääntymistä tukevaa tieto- ja viestintäteknikkaan perustuvaa innovaatiota on ehdotettu alueille yhdeksi älykkääksi erikoistumispainopisteeksi, jolle voisi saada rahoitusta Euroopan aluekehitysrahastolta (EAKR). Aktiivisena ja terveenä ikääntymistä koskevan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden ja (toisen) tietotekniikka-avusteista asumista koskevan yhteisen ohjelman yhteensovittaminen ja synergioiden kehittäminen tarjoavat enemmän rahoitusmahdollisuuksia ja tilaisuuksia markkinakehitykseen.

5.3. Työmarkkinavuoropuhelu

EU:n työmarkkinaosapuolilla on perussopimuksen säännösten nojalla merkittävä asema laadittaessa ja toteutettaessa työterveys- ja työturvallisuuspolitiikkoja ja edistettäessä eurooppalaisen ympäristön turvallisuutta ja terveellisyttä. EU:n työmarkkinaosapuolet ovat osoittaneet kykynsä löytää ratkaisuja, jotka palvelevat sekä työntekijöiden että yritysten etuja ja ne ovat suoraan edistäneet EU:n strategioiden täytäntöönpanoa tällä alalla. EU:n työmarkkinaosapuolten sopimukset (kuten monialainen sopimus kiteisestä piidioksidista ja alakohtaiset sopimukset terävien esineiden käytöstä terveydenhoitoalalla sekä merenkulun työolosuhteista), jotka on pantu täytäntöön riippumattomasti tai lainsäädännön kautta³⁶, ja muut työmarkkinaosapuolten aloitteet ovat vaikuttaneet suoraan työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen.

³⁵ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmasta ”Horisontti 2020” (2014–2020), KOM(2011) 809 lopullinen.

³⁶ Mikäli aloite pannaan täytäntöön lainsäädännöllä, siitä tehdään komission arviointi, jossa tarkastellaan edustavuutta, EU:n lainsäädännön noudattamista, vaikutusta pk-yrityksiin ja tarvittaessa tehdään kustannus-hyötyanalyysi.

Komissio aikoo jatkossakin tukea EU:n työmarkkinaosapuolten ja niiden kansallisten järjestöjen työtä työterveyden ja -turvallisuuden edistämiseksi niiden riippumattomien työohjelmien osana. Se kehottaa työmarkkinaosapuolten neuvottelukomiteoita tarkastelemaan, miten mikro- ja pienyrityksiin voisi tehokkaasti luoda yhteyksiä ja miten voitaisiin luoda innovatiivisia työterveys- ja työturvallisuusratkaisuja. EU:n työmarkkinaosapuolet on lisäksi kutsuttu osallistumaan EU:n lainsäädännöllisen säännösten käynnissä olevaan arviointiin.

EU:n työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun synergioita on tarpeen kehittää alojen rajat ylittävällä tai alakohtaisella tasolla ja EU:n strategisia painopistealueita on sovellettava työterveyteen ja -turvallisuuteen kunnioittaen kuitenkin työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta.

On olennaisen tärkeää varmistaa, että työmarkkinaosapuolet sitoutuvat EU:n strategiakehykseen, muun muassa ottamalla ne mukaan aloitteiden suunnitteluun ja toteutukseen EU:n, valtakunnallisella, paikallisella ja työpaikan tasolla. Tässä yhteydessä merkittävä rooli olisi oltava kolmikantaisella työturvallisuuden ja työterveyden neuvoyhteyksillä sekä Euroopan tason työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulla.

5.4. Viestintä ja tiedotus

Työterveys- ja työturvallisuuspolitiikkojen onnistumiseen vaikuttaa merkittäväällä tavalla niiden viestintäkanavien ja välineiden vaikuttavuus, joilla eri sidosryhmiä, kuten päättäjiä ja työntekijöitä, pyritään tavoittamaan.

Tiedotusvälineet, kuten internet, verkkosovellukset ja sosiaaliset verkostot, tarjoavat runsaasti välineitä, joita on tutkittava tarkemmin, sillä ne voivat olla perinteisiä tapoja tehokkaampia pyrittäessä puhuttelemaan nuorempia työntekijöitä. Komissio aikoo kannustaa monia eri sidosryhmiä, kuten työmarkkinaosapuolia, työterveys- ja työturvallisuusasiantuntijoita sekä mikro- ja pk-yritysten ja ammattiyhdistysten edustajia osallistumaan työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön täytäntöönpanoon.

EU-OSHA:lla on merkittävä tehtävä työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan tiedon keräämisessä ja välittämisessä, hyvien käytäntöjen helpottamisessa sekä tiedotuskampanjoiden kehittämisessä ja sitä kautta työterveys- ja työturvallisuuspolitiikan täytäntöönpanon tehostamisessa EU:n tasolla. EU-OSHA:n toimet työterveyden ja -turvallisuuden hyviä käytäntöjä koskevan tietokannan kehittämiseksi edistävät työterveys- ja työturvallisuuspolitiikkojen täytäntöönpanoa yrityksissä. EU-OSHA toteuttaa myös jatkossa yleiseurooppalaisia kampanjoita, joilla annetaan tietoa työterveyden ja -turvallisuuden ongelmista, ja pyrkii tehostamaan vuorovaikutusta käyttämällä sosiaalista mediaa.

5.5. Syngergiat muiden politiikan alojen kanssa

Muita aloja koskeva julkinen politiikka voi edistää työolosuhteiden kehittämistä. Työterveys- ja työturvallisuuspolitiikan mahdollisia synergioita on tutkittava tarkemmin. Tältä kannalta tärkeimmät politiikan alat ovat seuraavat:

- Koulutus: Työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan tietämyksen kehittäminen alkaa koulussa. Joidenkin suositusten mukaan työterveys ja -turvallisuus pitäisi sisällyttää koulujen opetussuunnitelmiin (erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa) ja kouluissa pitäisi edistää psyykkistä terveyttä ja hyvinvointia³⁷. Onnistuneita kokeiluhankkeita on

---

³⁷ OECD (2012), Sick on the Job? Myths and Realities about Mental Health and Work, Mental Health and Work.

toteutettu³⁸, mutta niiden tuloksista ei ole vielä tiedotettu. Yrittäjille suunnattua tiedotusta ja koulutusta on jatkettava.

- Tutkimus: Työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan tutkimuksen painopisteet on määritetty ja ne liittyvät ikääntymisen vaikutuksiin, globalisaatioon, uusiin teknologioihin sekä ammattitauteihin, työperäisiin sairauksiin ja vammaisuuteen. Tutkimuksen tuloksista pitäisi tiedottaa nykyistä enemmän ja ne olisi huomioitava päätöksenteossa paremmin.
- Kansanterveys: Kansanterveyden alalla on kehitettävä päättäjien välistä koordinoitua toiminnassa olevien ohjelmien ja suuntaviivojen hyödyntämiseksi työn pohjana sekä synergioiden luomiseksi. Keskeisten sidosryhmien (loppukäyttäjien, viranomaisten ja tuotantoalan) kanssa on tehtävä yhteistyötä mielenterveyttä ja henkistä hyvinvointia koskevan yhteisen toiminnan kautta sekä aktiivisena ja terveenä ikääntymistä koskevan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden puitteissa³⁹. Tämä kohentaa innovoinnin omaksumisen ja siihen investoimisen olosuhteita.
- Ympäristö: Olisi pyrittävä lisäämään ympäristöpolitiikan ja työsuojelupolitiikan keskinäistä täydentävyyttä ja johdonmukaisuutta, sillä työpaikkaa voidaan pitää mikroympäristönä, jossa voi tapahtua samankaltaista altistumista vaarallisille aineille – vaikkakin pienemmässä määrin – ja tietyille tekijöille.
- Elinkeinopolitiikka: Yksinkertaiset ratkaisut, kuten neuvonta tapaturmien välttämiseksi tai tärinälle altistumisesta ilmoittaminen voi auttaa pk-yrityksiä parantamaan työterveyden ja -turvallisuuden täytäntöönpanon kustannustehokkuutta, sillä heidän ei tarvitse palkata arvioinnin tekemiseen työterveys- ja työturvallisuusasiantuntijoita. Elinkeinopolitiikan ja työsuojelupolitiikan välistä johdonmukaisuutta tulisi lisätä ja niiden välille olisi luotava synergioita erityisesti kemiallisten aineiden osalta.
- Yhdenvertaisuus: Työterveys- ja työturvallisuuspolitiikka voi auttaa torjumaan syrjintää ja edistämään yhdenvertaisia mahdollisuuksia EU:n politiikoissa erityisesti edistämällä vammaisten työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemisesta annetun direktiivin 2000/78/EY⁴⁰ ja raskaudesta tai äitiydestä johtuvan naisten epäsuotuisan kohtelun kieltämisestä annetun direktiivin 2006/54/EY⁴¹ asianmukaista täytäntöönpanoa.

6. TYÖTERVEYTTÄ JA -TURVALLISUUTTA KOSKEVAN STRATEGIAKEHYKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tässä tiedonannossa esitetään kehykset toimille, yhteistyölle ja hyvien käytäntöjen vaihtamiselle työterveyden ja -turvallisuuden alalla kaudella 2014–2020. Täytäntöönpano voidaan tehdä ainoastaan kansallisten viranomaisten ja työmarkkinaosapuolten aktiivisen yhteistyön avulla. Tästä syystä komissio aikoo järjestää tärkeimpien sidosryhmien kanssa asianmukaisilla keskustelufoorumeilla avoimen keskustelun tiedonannossa esitetyistä näkemyksistä ja ehdotuksista ja pyytää sidosryhmät osallistumaan täytäntöönpanotoimiin

³⁸ Työterveyden ja -turvallisuuden sisällyttäminen koulutuksen kiinteäksi osaksi on keskeinen osa ennaltaehkäisevän ajattelutavan kehittämistä, kun lapsia ja nuoria opetetaan elämään ja työskentelemään turvallisesti. EU-OSHA tarjoaa runsaasti tietoa tämän aihepiirin hyvistä käytännöistä. <https://osha.europa.eu/en/topics/osheducation>

³⁹ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=active-healthy-ageing&pg=about

⁴⁰ Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista, EYVL L 303, 2.12.2000.

⁴¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/54/EY, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa (uudelleenlaadittu toisinto), EUVL L 204, 26.7.2006, s. 23.

tarvittaessa. Erityistä huomiota kiinnitetään EU:n toimielinten, työmarkkinaosapuolten, erityiskomiteoiden, kuten ACSH:n ja SLIC:n, sekä EU-OSHA:n esittämiin näkemyksiin.

Tämä strategiakehys tarkastetaan vuonna 2016 EU:n työterveys- ja työturvallisuussäännösten jälkiarvioinnin ja säännösten täytäntöönpanon edistymisen tulosten perusteella.

Komissio vastaa strategiakehyksen täytäntöönpanon seurannasta hyödyntäen käytössä olevia keskustelufoorumeita ja huolehtien EU:n toimielinten ja kaikkien keskeisten sidosryhmien osallistumisesta.